

BEWAAR HET PAND

UITGAVE TOT BEVORDERING VAN DE HANDHAVING DER OUDE GEREFORMEERDE BEGINSELEN

Meditatie

Effatha

En opwaarts ziende naar de hemel, zuchtte Hij, en zeide tot hem: Effatha, dat is: wordt geopend!

Marcus 7:34

In de meditatie van de hand van ds. Den Butter in het vorige nummer ging het ook over de genezing van de man die "doof was en zwaarlijk sprak", maar die met zijn kwaal aan het goede adres terecht kwam. Hij werd immers tot Jezus gebracht. En in die leerzame meditatie werd er de nadruk op gelegd dat Jezus die man van de schare afzonderde. Dat Hij hem dus apart nam. Onder vier ogen. Zoals de Heiland elke zondaar, die Hij zaligmakend gaat behandelen apart neemt. Het wordt zo'n heel persoonlijke zaak.

En wat gaat Jezus nu verder met deze man doen? Wel: Hij steekt Zijn vingers in Zijn oren en, gespogen hebbende, raakt Hij zijn tong aan. Misschien komt dit wat vreemd op ons over. Waarom doet Jezus zò? Maar bedenk dan dat Jezus tot deze man niet kon zeggen, wat Hij b.v. tot Jairus heeft gezegd: "vrees niet, geloof alleenlijk!" Jezus kon aan deze man ook niet vragen, wat Hij zo dikwijls deed: "geloofst gij? Alle dingen zijn mogelijk degene die gelooft." Hij kan niets zeggen, want de man is doof. Jezus kan alleen spreken in de taal die deze man verstaat. En dat is de taal van het gebaar. We zien in onze gedachten die man verwonderd kijken. Misschien komen er wat half-verstaanbare klanken over zijn lippen. Begrijpt hij er iets van waar het om gaat? Begrijpt hij er iets van wie Jezus is? En Jezus slaat Zijn ogen naar de hemel. "En opwaarts ziende naar de hemel", lezen we. Waarom? Wel, omdat in de hemel Zijn Lastgever

woont. Omdat Jezus niet werkt voor Zichzelf, maar voor Zijn hemelse Vader. Omdat Hij wil dat Zijn Vader de eer zal ontvangen van Zijn Middelaarswerk.

En Jezus ziet niet alleen op naar de hemel. Maar Hij zucht ook? En we vragen weer: waarom? Waarom zucht Jezus? Want dat moet toch wel een diepe betekenis hebben? Ongetwijfeld!

Vergeet het niet: Hij komt hier in de allernauwste aanraking met de gevolgen van de zonde. Waren er geen zonden, er waren geen wonden. Dan waren er ook geen doofstommen.

Jezus is de Heilige, Die indaalde in deze door de zonde bezoedelde wereld, waar elke ademtocht Hem benauwen moest.

Jezus zucht. Dit zuchten is een voorspel van het "verbaasd, beangst en zeer bedroefd zijn" in Gethsemane. Het is een zuchten waarin we reeds iets horen doorklinken van wat later van Zijn lippen komt als de pijn op het hevigst is: Mijn God, Mijn God, waarom hebt Gij Mij verlaten?

Jezus zucht. Het zegt ons ook dat alles wat Jezus deed om de macht van de zonde te breken Hem inspanning kostte, strijd en worsteling.

Hij had immers te doen met een sterke tegenstander: de vorst der duisternis. Wordt in Jesaja 53 niet gesproken van "de arbeid Zijner ziel?" En opwaarts ziende naar de hemel, zuchtte Hij.

Maar dan geeft Zijn Vader het bevel. En dan is Jezus' ure gekomen. En Hij gaat spreken. Spreken tot de dove, die zwaarlijk sprak. En Zijn spreken is met macht, met al-macht. Genezend, helend, reddend! "Effatha!" Zo spreekt Jezus in de Aramese taal. In de volkstaal. In de taal, die deze man verstond. Effatha! Wordt geopend! En

het wonder gebeurt. Terstond werden zijn oren geopend, en de band zijner tong werd los, en hij sprak recht.

Jezus' wil gebiedt, en het wordt "terstond". En Hij doet geen half werk. De dove hoort en hij spreekt recht, goed, zuiver, zonder enig gebrek. Effatha! Wordt geopend!

Klonk ooit dit woord uit Jezus' mond door tot in het diepst van onze ziel? Door de kracht van de Heilige Geest? O, dan moet de dood wijken. Dan moet de duivel zijn prooi loslaten. Dan gaan we horen, zoals we nooit eerder gehoord hebben. Dan worden we ingelijfd bij het volk "dat het geklank kent". We gaan horen Gods woorden van ontdekking, van verbrijzeling, van beschaming, van bemoediging, van vertroosting, van zaligheid. Spreek Heere, Uw knecht hoort! Ik zal horen, wat de Heere tot mij spreken zal. Hoe zoet zijn mij U redenen geweest. Geen honing kan 't geheimelt' zoeter smaken. D'ogen houdt mijn stil gemoed opwaarts om op God te letten.

Als de Zaligmaker tot ons spreekt: Effatha!, dan worden onze oren, die tot nog toe alleen open stonden voor de stemmen van beneden, van de satan, maar ten enenmale doof waren voor het spreken Gods, geopend en gericht op de Heere. En de mond gaat spreken. Recht spreken. Woorden van doorleefd berouw, die opkomen uit een verslagen hart. Woorden van zondesmart, van liefdesverlangen, van lofprijzing, van verwondering. Komt, luistert toe, gij God-gezinden, gij die de Heer' van harte vreest; hoort, wat mij God deed ondervinden, wat Hij gedaan heeft aan mijn geest.

Effatha! Wordt geopend! Jezus zei het in het Aramees. In de volkstaal. Verstaanbaar! Dat doet Hij altijd!

Terstond werden zijn oren geopend, en de band zijner tong werd los, en hij sprak recht. Heere, spreek slechts één woord en Uw knecht is genezen. Dit éne woord: Effatha!

Van de administratie

In de afgelopen periode konden we 9 nieuwe abonnees inboeken en ontvingen we f 32,50 aan giften. Zowel voor opgave van de nieuwe abonnees als voor de ontvangen giften onze hartelijke dank. De girobetaalkaarten voor betaling van het abonnementsgeld van de nieuwe jaargang hebt u ontvangen? Ik neem aan dat u die al ingevuld hebt en weer opgestuurd. We zijn erg benieuwd naar uw overbetalingen.

We ontvingen van 2 abonnees ons blad retour met de mededeling van de P.T.T. "vertrokken". Het waren de volgende abonnees: mevr. A. Groth-Buyzert, Anjerlaan 3, 4214 EM Vuren en mej. M. Mulder, Brederodeplein 8, 2977 AA Goudriaan. Wie weet het nieuwe adres van deze abonnees? Zoudt u het ons willen laten weten?

Bij voorbaat dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Dit blad is een uitgave van de stichting Bewaar het Pand te Meerkerk
verschijnt eens in de veertien dagen

COMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. P. den Butter, Ds. A. van Heteren en Ds. D. Slagboom.

ADRES VAN DE REDAKTIE:

Copie voor het volgende nummer van "Bewaar het Pand" opzenden naar: Ds. A. van Heteren, Bruijgomstraat 2, 4251 EP Werken-dam. Telefoon 01835-1113.

ADMINISTRATIE:

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720-74202, postrek. 70.43.50 t.n.v. de administrateur van "Bewaar het Pand" te Alphen a/d Rijn.

Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

ISSN nummer: 0166 - 4646

Van de redactie

Ds. M. Vlietstra heeft afscheid genomen van de gemeente van Zeist in verband met emiritaat. We hopen dat de gemeente van Zeist spoedig weer een eigen herder en leraar mag ontvangen en wensen Ds. Vlietstra, zijn vrouw en al de zijnen van harte al het nodige toe. We hopen dat hij de kracht en de gezondheid mag ontvangen om voor te blijven gaan in de kerken en zijn bijdrage te leveren aan ons blad.

De gemeente van Ameide mocht een nieuw kerkgebouw in gebruik nemen. We hopen dat het de gemeente van Ameide goed mag gaan. Dat de prediking rijk gezegend mag worden. Een van de predikanten van onze kerken overleed na een ernstige ziekte. We leven mee met de bedroefde familie.

AvH.

Verontrustende ontwikkelingen (4.)

Beschermde planten, bomen, dieren, gebouwen en wijken

In onze tijd zijn er heel wat zogenaamde beschermde planten. Die mag je niet zomaar uit de grond halen. Wie dat toch doet kan gestraft worden. Beschermde planten mag je niet beschadigen. Ook met bomen mag je niet zomaar doen wat je wilt. Als je een boom zomaar weghaalt kun je er moeilijkheden door krijgen. Als je een boom wilt omhakken moet je daarvoor vergunning aanvragen. Er is ook een hele lijst van beschermde dieren. Dat zijn meestal dieren die met uitsterven bedreigd worden. Die dieren zijn zeldzaam geworden en mogen uiteraard niet gedood worden. We keuren niet af wat er in de wetgeving aangaande deze zaken geregeld is. De mens mag niet zomaar met de schepping doen wat hem goeddunkt. Hij heeft inderdaad goede zorg voor de schepping en de schepselen te dragen. Dieren mogen niet mishandeld worden. Ook Gods woord spreekt erover. We lezen in Spreuken 10:12a "De rechtvaardige kent het leven zijner beesten." Het is een goede ontwikkeling dat er voor deze zaken in onze dagen meer oog voor gekomen is dan er vroeger was.

Er is in onze tijd van alles en nog wat beschermd. Men spreekt over beschermde dorpsgezichten, bepaalde panden mogen niet zomaar gesloopt

worden, bepaalde gebouwen in oude steden zijn zo waardevol en gezichtsbepalend, dat er niets aan veranderd mag worden. Hele stadswijken zijn soms beschermd.

Het is een goede zaak dat er meer oog is gekomen voor dieren en planten. We keuren het ook niet af dat bepaalde gebouwen en wijken niet zomaar gesloopt of veranderd mogen worden. Naast bovengenoemde ontwikkeling van een toenemende bescherming van planten, dieren, gebouwen en wijken is er een zeer verontrustende ontwikkeling gaande.

Onbeschermden mensen

Veel mensen zijn onbeschermd. We schreven de vorige keer over het toenemend aantal abortussen in Nederland. Moet er dan niet gesproken worden van onbeschermd leven in de moederschoot? Er wordt ook heel wat keren euthanasie gepleegd in ons vaderland. Blijkbaar verliest het leven op een gegeven ogenblik zijn beschermwaardigheid. Ook dat leven is onbeschermd. Wat is de achtergrond van dit alles?

Sinds ongeveer twintig jaar is er een strijd aan de gang tussen twee soorten ethiek.

Aan de ene zijde treffen wij de zogenaamde humanitaire ethiek aan die uitgaat van de waardigheid en de gelijke rechten van alle mensen. Om deze rechten te garanderen is er het Europees Verdrag inzake de mensenrechten gekomen. Het eerste recht van de mens is dan het recht op leven. Dit recht wordt geschonden als een arts een patiënt mag doden. Deze zogenaamde humanitaire ethiek wordt ook verwoord in de Verklaring van Genève (1948) door de Wereld Artsen Organisatie. In moderne taal wordt de 24 eeuwen oude eed van Hippocrates verwoord: "Ik zal aan niemand, ook niet op zijn verzoek, een dodelijk gif geven." De waarde van ieder mens staat centraal en zijn leven moet ontzien worden ongeacht de omstandigheden waarin hij verkeert en ongeacht het al of niet nuttig zijn voor anderen. Aan de andere zijde treffen wij de utilistische ethiek aan. In deze ethiek wordt gekeken naar en gerekend met de kwaliteit van het leven en het al of niet nuttig zijn voor anderen. In de afgelopen 20 jaren heeft deze ethiek heel geleidelijk en haast onmerkbaar de humanitaire ethiek vervangen. Reeds in 1970 werd beschreven in een Amerikaans blad wat dit betekent: De artsen zullen in de toekomst de kwali-

teit van ieders leven gaan controleren en gaan uitschakelen wat niet aan bepaalde medische maatstaven voldoet. Naast geboorteregeling zal er ook sterfteregeling komen. Na abortus zal ook euthanasie, gedwongen of vrijwillig, worden aanvaard, omdat de nieuwe ethiek die van relatieve in plaats van absolute waarden uitgaat uiteindelijk de overhand zal krijgen.

Is dit geen zeer verontrustende ontwikkeling? Onze samenleving staat voor de vraag naar welke opvatting van ethiek de wetgeving zich moet richten. Willen wij ons leven en dat van onze kinderen onder alle omstandigheden beschermd zien door de wet of alleen wanneer wij aan bepaalde medische maatstaven voldoen en nuttig zijn voor anderen?

De vrees is niet ongegrond dat het naar het laatste toegaat in ons land.

Beschermde mensen

De mens bestaat uit lichaam en ziel. Het gevaar is groot dat wij alleen oog hebben in onze tijd voor de gevaren die het lichaam bedreigen. Die gevaren zijn niet denkbeeldig, maar reëel. Er moet ook oog zijn voor de gevaren die de ziel bedreigen. De satan ziet niets liever dan dat de mens dood blijft in de zonden en de misdaden. De mens zonder hartvernieuwende genade is in alle opzichten onbeschermd. Hij is een kind des toorns.

Wie dat krijgt te zien, zal bescherming gaan zoeken. Wat is er de eeuwen door bescherming gezocht tegen de toorn Gods in een godsdienstig leven, in deugden en plichten. Ook in onze tijd komt het nog voor. Maar in dat alles valt de ware bescherming niet te vinden. De ware bescherming is alleen te vinden bij God in Christus. Mag u die bescherming al zoeken voor uzelf en voor uw nageslacht? De Zaligmaker heeft die bescherming verworven. Voor Hem was er geen bescherming tegen de toorn Gods. Hij heeft die toorn ten volle gedragen naar lichaam en ziel. Plaatsvervangend heeft hij dit gedaan voor Zijn volk. Als de Goede Herder draagt Hij volmaakt zorg voor klein en groot in de genade.

Hij zorgt voor ziel en lichaam. Zelfs al zou het lichaam gedood worden, op welke wijze dan ook, er komt een dag van wederopstanding. Dat zal een ontzettende dag zijn voor al de vijanden van God. Maar een heerlijke dag voor al Gods kinderen.

Dan zullen lichaam en ziel herenigd worden. Lichaam en ziel zullen dan

voor eeuwig met elkaar verbonden zijn en God grootmaken.

Ds. A. van Heteren.

De Gezonde Gelovige (3)

Eerste Hoofdstuk

In het eerste hoofdstuk handelt Th. Shepard over de dadelijke verlossing van de zondaar door de kracht en werking van de Geest van Christus.

“Zonder de prijs van het bloed van Christus Efeze 1:7 en de kracht van de Geest van Christus Joh. 8:36 is er geen mogelijkheid van verlossing. Onze zonden houden ons als sterke ketenen vast, de Satan, onze Bewaarder wil ons niet laten gaan. De deuren van onze gevangenis zijn door ongehoof toegegrendeld Rom. 11:32 en daardoor wordt God en Christus buiten gehouden.

Alleen de Heere Zelf kan ons verlossen Jes. 53:1: “Aan wie is de arm des Heeren geopenbaard?”

God heeft Jezus verhoogd om Israël te geven bekering en vergeving der zonden, Hand. 5:30, 31. Jezus is vernederd om bekering en vergeving te verwerven, zo is Hij verhoogd om bekering en vergeving toe te passen.

God geeft ons in Christus de voorwaarde des Verbonds, uitgedrukt in de bekering, en de zegeningen des Verbonds, begrepen in de vergeving der zonden.

De Remonstranten schrijven de kracht tot bekering toe aan de vrijheid en het vermogen van de wil van de mens. De nuttigste vraag is echter deze: “Hoe verlost Christus ons uit die ellendige staat waarin wij gekomen zijn door eigen schuld, door onze diepe val in Adam, en maakt Hij zalig en in welke weg moeten wij zoeken verlossing te verkrijgen door de hand van Christus’ macht?”

Shepard geeft dan aan, dat er vier voorname oorzaken zijn waardoor de zondaar zichzelf ten ondergang helpt:

- a. Onkunde van eigen ellende
- b. Gerustheid en ongevoeligheid omtrent eigen ellende
- c. Vleselijk vertrouwen op eigen plichten
- d. Vermetelheid of te rusten op de genade Gods door een geloof, dat men zelf heeft gesmeed.

Daartegenover is er een viervoudige daad van Christus’ macht waardoor

Hij al de Zijnen verlost en vrijstelt uit hun ellendige staat.

1. Overtuiging van zonden
2. Verbreking over de zonden
3. Verootmoediging of zelfvernederling
4. Geloof in Christus.

“Al wie op dadelijke verlossing en zaligheid van Christus hoopt laat hem genade en hulp zoeken in deze weg zonder welke hij die nooit zal vinden.

Laat hem met overtuiging beginnen en wensen dat de Heere hem/haar zijn zonden doe zien opdat hij over dezelve aangedaan en vernederd zijnde, door het geloof in staat mag wezen om Jezus Christus te ontvangen.

Het geloof wordt in ons gewrocht in de weg van overtuiging en droefheid over de zonde, niemand kan noch wil door het geloof tot Christus komen, opdat Hij zijn zonden wegnemen tenzij Hij ze eerst zie, overtuigd daarvan zij en zich beladen met dezelfde gevoelt.

Alhoewel de wijze van het werk van de Heilige Geest in de bekering van de zondaar tot God verborgen is en in veel dingen zeer onderscheiden, nochtans mogen wij het veilig zover ondernemen, als de Heere Zelf ons Zijn werk verhaal en mededeelt op hoedanige wijze de Heere met de Zijnen handelt, zover en niet verder zullen wij in het verklaren van deze dingen gaan.”

Terstond valt het ons op, dat Shepard de gouden bijbelse regel wil volgen als hij handelt over de verlossing van zondaren en zondaressen door Christus’ macht. De Heilige Schrift is daarbij het uitgangspunt.

Vandaar dat wij in de uiteenzetting omtrent deze dingen ook vele Schriftplaatsen door hem zien aangehaald.

Als een wijs bouwmeester zien wij hem dan ook bouwen op het enige fundament der zaligheid Jezus Christus en Dien gekruist. Hij verzuimt echter niet aan te geven hoe wij op dit fundament door Woord en Geest worden gefundeerd.

Het Tweede Hoofdstuk

De overtuiging van zonden

De eerste daad van Christus’ macht in de verlossing van de zondaar is de overtuiging van zonden. Vier zaken worden op een indringende wijze door hem ontvouwd.

a. Gods Geest vangt de dadelijke verlossing van Zijn uitverkorenen hier aan.

b. Van welke zonde(n) de Heere een ziel eerst overtuigt.

c. Hoe de Heere dat doet.

d. Welke maat en trap van overtuiging Hij in al de Zijnen werkt.

Th. Shepard neemt zijn uitgangspunt in Johannes 16:8 en 9 v.v.: "En Die, namelijk de Heilige Geest, gekomen zijnde, zal de wereld overtuigen van zonde, en van gerechtigheid, en van oordeel. Van zonde, omdat zij in Mij niet geloven; En van gerechtigheid, omdat Ik tot Mijn Vader heenga, en gij zult Mij niet meer zien; En van oordeel, omdat de overste dezer wereld geoordeeld is.

De Heilige Geest overtuigt dat de zondaar geen geloof heeft (vrs 9) en daarom ligt onder de schuld en heerschappij van haar zonden, Hij overtuigt van gerechtigheid en oordeel.

*"Het is een werkzame en doorwrochte overtuiging, die zich openbaart in diepe vernedering en droefheid voor Gods Aangezicht. Hier begint de Heere mee en dat niet met sommigen, maar met de wereld der uitverko-
renen, die geroepen worden door de bediening van Woord en Geest.*

Er kan geen geloof zijn zonder gevoel van zonde en ellende en er kan geen gevoel van zonde zijn, zonder voorafgaand gezicht en overtuiging van zonde. Laat een arme zondaar liggen onder de grootste schuld, en de strengste toorn van God, nooit zal het hem verontrusten voor hij het ziet en daarvan overtuigd is." Shepard verwijst dan naar Genesis 3:7: Eerst zagen zij hun naaktheid eer zij zich ervoor schaamden. Vervolgens verwijst hij naar Hand. 2:37: "Als zij dit hoorden werden zij verslagen in hun harten." Eerst hoorden en zagen zij hun zonden, eer hun hart daarover geraakt werd.

Uit de wet is de kennis van de zonde en het doel daarvan is de zondaar tot Christus te drijven, immers in Romeinen 10:4 staat "Want het einde der wet is Christus tot rechtvaardigheid een iegelijk die gelooft." Als Christus nu het einde der wet is, dan is de wet het middel dat tot dit einde leidt, en dat voor allen die geloven. Ofschoon de wet ons nu tot Christus drijft door veroordeling, nochtans in orde maakt zij een aanvang met de beschuldiging. Eerst beschuldigt ze en zo overtuigt ze van zonde, Rom. 3:20, en dan veroordeelt ze. Het is dwaasheid en onrechtvaardigheid in een rechter een kwaaddoener uit te leveren en te verwijzen tot de gerechtstelling, alvorens de beschuldiging en overtuiging heeft plaats gehad, en het is wijsheid en gerechtigheid in hem

om het tegendeel te doen: en daarom, de Heilige Geest tot dit einde gebruik makende van de wet, overtuigt ons eerst, gelijk ze eerst beschuldigt en ons onze zonden ten laste legt.

Het is altijd het doel van de Satan om een zondaar indien het mogelijk is te weerhouden van het gezicht en de kennis der zonden. Onwetendheid is de oorzaak van al onze ellende en de reden dat wij die niet gevoelen en trachten om eruit gered te worden. Een mens kan en wil zijn zonden niet zien en daarom is het absoluut noodzakelijk dat de Heere ons doet zien hetgeen wij niet kunnen en willen zien, namelijk dat wij verloren zondaren zijn."

Welke is die zonde, waarvan de Heere eerst overtuigt?

"Christus overtuigt de ziel door Zijn Geest niet in het algemeen dat hij/zij een zondaar(es) is en zondig. Maar hetgeen waarvan de Geest bijzonder overtuigt is enige bepaalde zonde. Wij beschuldigen, zegt de apostel Paulus, beiden Joden en Grieken, dat ze allen onder de zonden zijn Rom. 3:9. Maar hoe overtuigt de apostel hen hiervan, zijnde toen het instrument des Geestes in dit werk van overtuiging? Lees de verzen 10 tot 18. Hij wijst op de zonden van hun natuur: daar is niemand rechtvaardig; van hun hart: daar is niemand die verstandig is; zonden van hun wil en genegenheden: daar is niemand die God zoekt; zonden van hun leven: zij zijn allen afgeweken; zonden van nalatigheid in het betrachten van goede plichten: daar is niemand die goed doet; hun harten, tongen, lippen zijn graven, bedriegelijk en vergiftig; hun mond is vol van vervloeking, en hun voeten zijn snel om bloed te vergieten etc. Dit is de staat van zowel de Joden als de Heidenen,

opdat alle mond gestopt worde, als schuldig voor God, vrs 19.

In de overtuiging van de bijzondere zonden waarvan de Heere overtuigt handelt de Heere naar de verscheidenheid der mensen. Want er is veel verscheidenheid van zonden; als van karakter, aanleg en verzoeking. De Heere overtuigt de ene mens evenwel niet altijd van dezelfde zonde(n) waarvan Hij een ander overtuigt. Maar over het algemeen maakt de Heere een aanvang met het doen bedenken en te binnen brengen van deze of gene grote zonde, en wel bijzonder iemands hoofdzonde, waardoor Gods Geest bij trappen al het overige zondige ontkent. In Hand. 2:37 begint de Heere te overtuigen van een hoofdzonde de Messiasmoord en verachting van Christus in wiens bloed zij hun handen hadden geverfd. Ongetwijfeld gingen vervolgens herinneringen van vele anderen zonden leven. De Samaritaanse vrouw in Joh. 4 werd eerst overtuigd van haar hoofdzonde, overspel. En op de ontdekking van deze zonde, zag zij vele andere zonden.

Daarom roept zij in Joh. 4:39 uit: Komt, ziet een mens, die mij gezegd heeft *alles* wat ik gedaan heb. En zo handelt de Heere nog.

De prediker preekt tegen deze en die zonde, hetzij overspel, onkunde, verachting van het Evangelie, leugen, ontheiliging van de dag des Heeren. Dit is uw staat zegt de Geest tot de ziel; denk aan de tijd, de plaats, de personen, met wie u in deze zondige staat leefde; daarop begint de mens in te keren tot zichzelf en te overdenken, hoe kwaad zijn voorgaande wegen zijn geweest."

(wordt vervolgd)

Katwijk aan Zee ds. J. Veenendaal.

Een nieuwe hoogleraar in Apeldoorn

Donderdagavond 14 januari werd in de Barnabaskerk te Apeldoorn een speciale dienst gehouden ter gelegenheid van de installatie en bevestiging van Dr. H.G.L. Peels tot hoogleraar aan de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerk. Voorganger in deze dienst was de president-curator ds. J. van Dijken. De tekst voor de prediking was Deuteronomium 8:3b.

Het thema voor de prediking luidde: **LEVEN BIJ HET WOORD DES HEEREN**. Drie gedachten werden uitgewerkt:

1. Het Woord des HEEREN als bron van het leven.
2. Het Woord des HEEREN als norm in het leven.
3. Het Woord des HEEREN als belofte voor het leven.

Na de prediking werden de vragen

beantwoord die gesteld worden bij de bevestiging van hoogleraren van de Theologische Universiteit. Na het toezingen van Psalm 119:9 werd het formulier voor de hoogleraren in de theologie ondertekend en een korte toespraak gehouden door ds. J. van Dijken waarin hij erop wees dat de handtekening is geplaatst onder de belijdenis der Kerk wat inhoudt dat er een voortgaande lijn is in de Schriftvertolking. De belijdenis is de geloofsovertuiging en de geloofscontext die bepalend is voor het uitleggen van de Heilige Schrift.

Vrijdagmiddag 15 januari sprak prof. dr. H.G.L. Peels zijn inaugurele oratie uit waarmee hij het ambt van hoogleraar in de oudtestamentische vakken aan de Theologische Universiteit van de Christelijke Gereformeerde Kerken aanvaardde.

De titel van zijn oratie luidde: "Voed het oud vertrouwen weder: De Godsopenbaring bij Nahum."

Aan de orde kwam de inhoud van het boek Nahum en de datering. Als werkhypothese is het jaar 663 voor Christus aanvaardbaar. In dat jaar trekt het overwinnende leger van de Assyriërs terug uit Egypte door Kanaän. Thebe (in Egypte) is dan ingenomen en het gehele Midden-Oosten is dan aan één macht onderworpen, wat voor die tijd nog nooit was gebeurd.

Vervolgens werd stilgestaan bij de opbouw van het boek Nahum. Vele Schriftverklaarders willen Nahum 1 zien als een latere toevoeging. Dit werd door dr. Peels duidelijk bestreden. Hij hield vast aan de eenheid van het boek Nahum.

Daarna werd stilgestaan bij drie hoofdzaken:

1. God is de God van Israël en de God van de volkerenwereld. De Heere heeft Nineve gebruikt als een strafinstrument in Zijn hand. Maar de volkeren zullen gebruikt worden door God om Nineve te straffen. God is de Wereldrechter.
2. God is de Heere van de schepping en de Heere van de geschiedenis. God heeft alle zeggenschap in de schepping en Hij gebruikt volkeren om de wereldgeschiedenis te wenden. Gods vinger schrijft de geschiedenis.
3. God is God der wrake en de God der liefde. De val van Ninevé predikt het eindgericht over alle goddeloosheid van welke wereldmacht ook. Het gericht over de vijanden betekent verlossing voor Gods volk. Dr. Peels benadrukte dat het Oude Testament

met twee woorden over God spreekt, die niet van hetzelfde niveau zijn. Het woord van Gods liefde, genade en trouw is primair (staat voorop) en heeft het overwicht. Het woord van Gods toorn, wraak en gericht is niet marginaal (van weinig betekenis), want er zijn tijden dat het voorop staat, zoals bij Nahum.

Het woord "wraak" moet niet negatief ingevuld worden, maar positief. Het betekent immers dat God uiteindelijk recht zal doen.

De rector prof. dr. W.H. Velema hield de nieuwe hoogleraar de "professorspiegel" voor. Hij sprak over: vakmanschap, meesterschap en discipel-

schap. Het laatste, het discipelschap, noemde hij de kern. Tenslotte werd prof. Peels al het nodige toegewenst. Zo mag er weer een nieuwe hoogleraar in Apeldoorn zijn, de eerste die in Apeldoorn is gepromoveerd. De plaats die vijf jaren geleden door prof. Oosterhoff werd verlaten door emeritaat, mag weer vervuld zijn. Moge de Heere de arbeid van prof. Peels, van de overige hoogleraren en van de anderen die bij het onderwijs in Apeldoorn betrokken zijn, tot zegen stellen voor de kerken.

Ds. A. van Heteren.

In conflict met de cultuur.

Aandacht voor een proefschrift.

"In conflict met de cultuur" is de titel van een academisch proefschrift, dat op vrijdag 18 december 1992 aan de Vrije Universiteit te Amsterdam verdedigd is. Om het wat nauwkeuriger te zeggen: 't gaat om de dissertatie van Jan Pieter Zwemer, waarvan de ondertitel nog meer het onderwerp aan wil geven "De bevindelijk gereformeerden en de Nederlandse samenleving in het midden van de twintigste eeuw". Het is een boekwerk van grote omvang. Ruim 500 pagina's druk. De schrijver, die door dit proefschrift tot doctor in de Letteren is gepromoveerd is, heeft het zelf aan gevoeld, dat de grootte van dit geschrift wel eens vragen op kon roepen. Hij gaat er althans bij de "inleiding" gelijk al op in. De denkwereld van zijn doelgroep is niet kort en kernachtig te typeren, eigenlijk "een ingewikkeld verhaal". En het was juist zijn behoefte om "gedegen uitleg te geven over het gecompliceerde denken van de 270.000 bevindelijk gereformeerden in ons land, twee procent van de Nederlandse bevolking...". Zes jaar lang heeft hij ook allerlei onderzoeken verricht om tot een weergave van dat denken te komen. De leefwereld, van wie hij het portret tekent, is de auteur niet vreemd. Hij is, zoals medegedeeld op de achterkant van het boek, afkomstig uit de Gereformeerde Gemeenten. Hij heeft ook gesprekken gehad met vooraanstaande figuren, die deze groep van binnenuit kennen. Het resultaat is deze dissertatie met zeer uitgebreide informatie.

Er is in de pers al vrij veel aandacht aan dit proefschrift gegeven. Het zal ons niet ontgaan zijn dat er een artikel gestaan heeft in het Reformatorisch Dagblad van één van de opposenten tijdens de promotie, dr. W. Fieret. Ook kunnen we er van weten dat prof. dr. W. van 't Spijker in "De Wekker" een bespreking aan dit boek heeft gewijd. De vraag kan opkomen, waarom we in ons blad er nog eens apart belangstelling voor vragen.

Het is niet moeilijk die vraag te beantwoorden. Dit boek gaat ons aan! Wij voelen ons allereerst verbonden aan allen, die persoonlijke bevinding een wezenlijk element achten van het Gereformeerd zijn. Dat is uiteraard nog iets anders dan dat we dit willen uitdrukken door de naam "bevindelijk gereformeerden". In de tweede plaats wordt in dit proefschrift meer den één keer de naam van ons blad genoemd, waarbij een vertekening gegeven wordt van de situatie rond de oprichting, die we toch graag wat willen corrigeren.

Doel en wijze

Het is duidelijk, datr deze dissertatie het wil hebben over de plaats van het bevindelijk volksdeel temidden van de samenleving. We zouden ook kunnen zeggen: de houding tegenover bepaalde veranderingen van de samenleving. Titel en ondertitel wijzen daar zonder meer op. De titelplaat spreekt mee: de havendijk in Stavenisse mét de jachthaven opzij en een inwoner van dit dorp die er naar kijkt.

In die plaats kreeg de bevolking te maken met recreanten, die andere eisen stelden.

De tweede helft laat zien hoe de SGP als politieke partij een centrale plaats gekregen heeft in de kritiek van dit volksdeel tegen bepaalde cultuurpatronen, die bedreigend zijn voor het leven naar Gods geboden. Uitvoerig wordt dit aangetoond uit de geschiedenis, landelijk, provinciaal en plaatselijk. Zwemer geeft ook inzicht in de veranderende houdingen en het verschil van optreden in verschillende streken. Zijn liefde voor Zeeland blijft daarbij niet verborgen.

Wat is nu teleurstellend? Niet dat aan dit deel een stuk kerkgeschiedenis voorafgaat. Het is terecht, dat er een lijn is vanuit de kerkelijke posities en de theologische standpunten naar de kritiek op bepaalde culturele veranderingen. Helaas gebeurt dat op een manier waar we bezwaar tegen moeten hebben. De geschiedenis van de kerkelijke groeperingen waartoe het bevindelijk volksdeel behoort, wordt zeer breed besproken met alle scheuringen en dreigingen daarvan. Vaak is daarbij het zicht op het eigenlijke onderwerp verdwenen. Het meest bezwaarlijke is, dat daarbij de geestelijke achtergrond in de regel niet uitkomt. Terecht is opgemerkt door dr. Fieret bij de promotie, dat in deze dissertatie "de religieuze drijfveren van deze groep onvoldoende zijn gepeld".

Het peilen van de geestelijke achtergrond in de gebondenheid aan Gods Woord en belijdenis had toch zeker in een dissertatie niet achterwege kunnen blijven. Wie wél over allerlei theologische standpunten van kerkelijke gemeenschappen uitvoerig spreekt en daarbij de twisten en moeiten niet vergeet, zal toch niet voorbij kunnen gaan aan bepaalde schriftuurlijke elementen als b.v. het vreemdelingschap, het leven naar Gods Wet, de roeping van de Overheid enz.

Werkelijk "bevindelijk gereformeerden" -om die term dan toch te gebruiken- weten daarvan in de vreze des Heeren.

Vergelijken en indelen.

Er is nog iets dat niet aanspreekt in de manier waarop de schrijver de geschiedenis van de kerkelijke groeperingen behandelt, n.l. het haast eendeloos "indelen" en "vergelijken". Zo moet het niet. Het viel me op bij ds. Fraanje: "ds. Fraanje vertegenwoordigde in de Gereformeerde Gemeen-

ten de zwaarste stroming". Zo lees ik zijn preken niet. 'k Las het nog in een kerstpreek: "Vaders en moeders, u leeft nog onder de middelen. Zo kunt u niet sterven, zo kunt u God niet ontmoeten. Wij bidden u van Christus' wege: laat u met God verzoenen". Haast pijnlijk deed het me aan zoals over wijlen ds. F. Bakker geschreven wordt als een "gestaltelijk" predikant. En dan deze zin: "Predikanten als Bakker klaagden meestal in algemene termen over wereldsheid bij de middenstroom of over oppervlakkigheid van het geloofsleven in het kerkverband in het algemeen. Wie ds. Bakker gekend heeft en nu nog kent uit zijn nagelaten preken oordeelt zo niet. Hij wist van de gestalten van het leven der genade. Zij klonken door in zijn prediking. Maar hij was een prediker, die daarom nog niet zo genoemd moet worden. Wie hem gekend heeft weet van de benadering "naar de Schriften" en hoe hij bij alle bezwaren liefde had voor de Kerk des Heeren.

Zo was het niet!

Tweemaal wordt over de "oprichting" van het tijdschrift "Bewaar het Pand" geschreven. In "De Wekker" is al opgemerkt dat er twee jaartallen worden genoemd. Dat kan nog een drukfout zijn, maar ik heb andere bezwaren. Een vraagteken moet gezet worden achter de bewering dat er verband zou zijn tussen het uiteenvallen van de "Christelijke Gereformeerde Gemeenten" en het tot stand komen van ons blad. Ik betwijfel dat. Er waren andere factoren.

Meer bezwaar ontmoet de bewering, dat een achttal predikanten, die naar een bepaalde kerkgemeenschap over wilden gaan, het blad "Bewaar het

Pand" hebben gesticht. Persoonlijk heb ik de vergadering van oprichting meegemaakt. Het plan voor een blad was al tevoren gemaakt. Van "acht predikanten" weet ik niet. Van een beraamde overgang helemaal niet, zoals hier staat. Er zullen veel menselijke dingen geweest zijn, maar voor mij staat het vast, dat er de oprechte begeerte was om binnen de Christelijke Gereformeerde Kerken de schriftuurlijk-bevindelijke prediking te zoeken! Het lijkt me goed dat zulke "legenden", als hier op schrift gesteld, verdwijnen.

Sprekende woorden.

Er wordt in deze dissertatie veel goeds gezegd. Er is veel uit te leren. De hoofdstukken over de gemeentepolitiek en die in de Staten zijn, vooral voor die er mee te maken hebben, zeer onderwijzend. Ze laten ook zien dat er binnen de kring van dit volksdeel bekwame nuchtere bestuurders gevonden werden en worden. We noemen hier maar de naam van de vroegere burgemeester D. Kodde: eenvoudig en wijs in de vreze des Heeren. Graag geef ik hier de sprekende woorden door van Daniel Bakker, die de schrijver in de laatste paragraaf van zijn boek aanhaalt: "Ach mensch! Daar is nooit zulk een kwade tijd geweest, of we kunnen er onze God in dienen! Het hapert niet aan de tijd, maar aan ons". Die woorden gelden ook voor de tijd waarin wij leven. Het is goed de tijden te onderscheiden... maar zichzelf te kennen is beter om God te dienen in de vreze des Heeren, ook in 1993.

D. Slagboom.

Afscheid ds. M. Vlietstra

Op de najaarsvergadering van de classis Utrecht was aan ds. M. Vlietstra van Zeist op de meest eervolle wijze emiritaat verleend, met ingang van 1 februari 1993. Ds. Vlietstra had een daartoe strekkend verzoek bij zijn kerkeraad ingediend en de kerkeraad had dit verzoek doorgegeven aan de classis. Nadat de deputaten naar art. 49 K.O. daarover advies hadden uitgebracht, zo behoort dat nu eenmaal te gaan in een geregeld kerkelijk leven, besloot de classis aan het gedane verzoek te voldoen.

Het was best een gevoelig moment, toen het besluit gevallen was en dit aan ds. Vlietstra werd medegedeeld. Het is ook heel wat om uit de actieve dienst terug te treden en het werk, dat door de jaren heen de liefde van je hart meer en meer gekregen heeft, te gaan neerleggen. Toen op voorstel van de voorzitter van deputaten, ds. J. van Amstel, de vergadering ds. Vlietstra had toegezongen "'k Heb and'ren al de rechten van Uw mond met lust verteld, hen vlijtig onderwezen" haakte ds. Vlietstra daarop in en

zei: Dat is waar! Hij heeft toen op de hem eigen wijze een paar van de gevoelens, die bij hem leefden, onder woorden gebracht.

Maar dat was alles begin oktober. Het besluit was wel gevallen maar op dat moment leek 1 februari 1993 nog een eind weg. Van een echt afscheidnemen was nog niet direct sprake. Maar de datum van het eigenlijke afscheid kwam wel steeds dichterbij. En op zondagmiddag 10 januari was het zover.

In de morgendienst ging ds. Vlietstra voor in Driebergen, de gemeente waarvan hij vele jaren consulent was en waar hij heel wat werk verricht heeft. En in de middag van die zondag vond het afscheid van Zeist plaats. Ruim acht jaar mocht hij daar werken. Preken, catechiseren, pastoraal werk verrichten en alles wat aan het werk van een dienaar des Woords verbonden is, heeft hij mogen verrichten. De Heere gaf steeds weer nieuwe krachten en ds. Vlietstra heeft niet geluierd. Zijn vrouw, waar hij altijd zeer lovend over spreekt, heeft hem altijd trouw terzijde gestaan en is hem bij alles een grote steun geweest.

Maar aan al die arbeid kwam een einde. Het afscheid was sober. Geen franje en opsmuk, waarbij het gevaar van mensverheerlijking zo levensgroot is. Heel eenvoudig een Woorddienst, met als tekst het laatste gedeelte van Psalm 92: de HEERE is mijn Rotssteen en in Hem is geen onrecht. Op pastorale wijze verkondigde ds. Vlietstra het Woord van God. God, de Rotssteen. Wat ligt daar een zekerheid in. Wat een houvast is daarin gegeven voor wankelende

mensen. Met de persoonlijke spits, die dit woord voor ieder moet krijgen, zullen we er echt houvast aan hebben: mijn Rotssteen. Gevoelvol mediteerde de prediker ook over het feit, dat in God geen onrecht is. Hoe vaak een mens ook geneigd zou zijn om te denken, dat er wel onrecht in Hem is, de dichter is er absoluut zeker van, dat God de rechtvaardige is. Ja, in Hem zijn alle deugden volmaakt.

De psalmen die in deze dienst werden gezongen getuigden van dezelfde waarheid: God is de Rots.

Na de dienst sprak ds. Den Butter een enkel woord als consulent van Zeist en namens de classis Utrecht. In de ambtelijke dienst houden we niets over. Ook daarin is immers niets waarmee we voor God kunnen bestaan. Maar Gods genade is genoeg. Meer is dan ook niet nodig. Oud. H.J. Zeedijk vertolkte de gevoelens, die in de kerkeraad en de gemeente van Zeist leefden. Er is een zekere weemoed. Maar er mag ook dankbaarheid zijn voor alles wat God in ds. Vlietstra en zijn vrouw heeft willen geven.

Het was goed op die zondagmiddag aan de Bergweg in Zeist, waar vele belangstellenden samen met de gemeente waren opgekomen. Het was vooral daarom goed, omdat niet de mens op welke wijze dan ook, maar de Heere centraal stond. God zegene onze broeder en zijn vrouw met Zijn gunst. Hij stelde hem ook nog tot zegen als hij toch nog mag arbeiden in het Woord. God zegene ook de gemeente van Zeist, nu de vacante tijd is aangebroken.

Den Butter.

In gebruikname van de nieuwe kerk te Ameide

Het was op 16 januari j.l. een bijzondere dag voor de gemeente te Ameide. De nieuwe kerk zou in gebruik genomen worden. Tegen twee uur was het prachtige kerkgebouw geheel gevuld met gemeenteleden, genodigden van de classis, omliggende gemeenten en plaatselijke kerken. Nadat de kerkeraad de kerk was binnengekomen werd de kanselbijbel door oud. C. van Kekem de kansel opgedragen en plechtig geopend. Daarna ging ds. B. de Romph als consulent voor in het liturgische gedeelte van de dienst.

Oud. A. van Rossem, oud-voorganger van de gemeente ging voor in de dienst des Woords.

Het klonk indrukwekkend, toen de gemeente enkele verzen uit de 100ste Psalm aanhief begeleid door de organist op het nieuwe Johannes orgel. "Ga tot Zijn poorten in met lof, met lofzang in Zijn heilig hof" was van toepassing aan het begin van de dienst. Met art. 27 NGB beleed de gemeente het geloof in de algemene christelijke kerk. De schriftelezing was uit 1 Kon. 8:22-30, het gebed van

Salomo bij de inwijding van de tempel. Na het zingen van Ps. 132: 5,6,9 en 10 beklom oud. A. van Rossem de kansel. Hij bediende het Woord uit 1 Kon. 8:29a "Dat Uw ogen open zijn, nacht en dag, over dit huis".

Br. Van Rossem wist in weinig woorden veel te zeggen. Hij stond stil bij het gebed van Salomo bij de inwijding van de tempel te Jeruzalem. Dat was de plaats, waar de altaren stonden, de offers gebracht werden en het bloed der verzoening stroomde. De dichter van Ps. 27 zong van de liefelijkheden des Heeren, waarbij de kanttekenaren opmerken: d.i. de Messias. Hij begeerde, dat op deze plaats niets anders dan Christus verkondigd werd. De Heere heeft dat gebed van Salomo gehoord en verhoord. Van Salomo wees hij op de grote Voorbidder, de Heere Jezus Christus. Voor de inhoud van dat gebed verwees hij naar Joh. 17, waar Christus bidt, niet dat Hij hen uit de wereld zou wegnemen maar zou bewaren van de boze. Deze biddende Hogepriester heeft de bewarende hand van God afgesmeekt.

Oud. Van Rossem sloot de prediking af met de Paulinische zegenbede "Doch mijn God zal naar Zijn rijkdom vervullen alle nooddrift in heerlijkheid, door Jezus Christus".

Na dit woord sloot ds. B. de Romph de dienst af met dankzegging en gebed en hij legde de zegen op de gemeente. Na afloop van de dienst overhandigden enkele kinderen van de zondagsschool de kerkeraad twee bijbels voor de kerkeraadsbanken, kollektezakken werden aangeboden en zij plaatsten een zilveren schaal op het doopvont.

Vervolgens gaf oud. J.P. den Hartog een terugblik op de kerkbouw. Hij gewaagde van Gods goedheid jegens hen, waardoor dit alles tot stand gebracht kon worden. Door de gestage groei van de gemeente werd de noodzaak gevoeld tot uitbreiding. Een brief uit de gemeente, begin 1991 aan de kerkeraad is eigenlijk de aanleiding geweest, waardoor de kerkeraad serieus de mogelijkheden is gaan onderzoeken. Op 23 april 1991 werd een bouwcommissie samengesteld.

Aanvankelijk werd gedacht aan vergroting van het bestaande kerkgebouw, maar dit bleek niet mogelijk. Uitbreiding kon ook niet, omdat de daarvoor beschikbare grond ontbrak. Het deed zich voor, dat het gezin naast de kerk hun woning wilde verkopen met de daarbij gelegen grond. De ker-

keraad en gemeente heeft daarin de hand des Heeren gezien. Rehoboth, de Heere heeft ons ruimte gemaakt. Hierdoor kreeg de bouwcommissie meer mogelijkheden. Architect Bikker uit Groot-Ammers werd erbij betrokken. Op 7 november 1991 werd een gemeentevergadering gehouden, waarop de plannen werden uiteengezet. De leden stemden in met de plannen en architect Bikker werd de opdracht gegeven. Op 18 augustus 1992 werd door oud. A. Versluis de eerste paal geslagen.

Op zaterdag 19 september 1992 werd door oud. A. van Rossem de eerste steen gelegd, bij welke gelegenheid hij sprak over de bouw van dat geestelijke huis n.a.v. 1 Petr. 2:4 en 5, waarvan Jezus Christus de uiterste Hoeksteen is. En op zaterdag 16 januari 1993 was het zover, dat het nieuw opgetrokken kerkgebouw in gebruik genomen kon worden.

Dankbaarheid en blijdschap overheerste bij de kerkeraad en gemeente voor

de spoedige realisering van de plannen.

Er werden enkele toespraken gehouden. Ds. A.K. Wallet sprak namens de classis Utrecht, namens de Ned. Herv. Kerk ds. W. Kalkman, de Ger. predikant namens de Ger. Kerk en de burgemeester namens de plaatselijke overheid en tenslotte sprak de architect nog enkele woorden. Oud. A. Versluis sloot de bijeenkomst af door woorden van dank te spreken aan allen die hun bijdrage geleverd hadden aan de bouw van de kerk. Het samen bezig zijn heeft samenbindend gewerkt in de gemeente. Jong en oud was erbij betrokken. Nadat we tot slot de drie verzen van Psalm 150 gezongen hadden, kreeg ieder de gelegenheid om het kerkgebouw te bezichtigen. Ieder was onder de indruk van dit eenvoudige maar toch waardige kerkgebouw. De Heere wone rijkelijk onder hen in dit nieuwe kerkgebouw door Zijn Geest.

Ds. B. de Romph

toebetrouwd. Zij waren, om het zo te zeggen, "kerkse" mensen, doch hadden ook geen recht begrip van geestelijke zaken. Daar zit natuurlijk lering in. Want de wereldling heeft van "levend water" ook geen begrip. Hij denkt daarbij hoogstens aan een natuurlijke bron, die altijd weer het water naar boven opwelt. Doch hoe is het met ons? Al hebben wij er verstandelijk misschien nog enig begrip van dan wordt het toch geestelijk nog niet verstaan.

Jij zit zondag aan zondag in de kerk. Althans, daar ga ik van uit. De dominee preekt. Hij heeft het over geestelijke zaken. Wie God is, en wie de mens is, en Wie de Heere Jezus Christus is. Hij zoekt de ernst van deze dingen iedere keer weer op het hart te binden. Doch waar zitten wij met onze gedachten, terwijl de dominee niet zelden "met tranen zijn gehoor zoekt te bewegen tot bekering"? Dan zijn de gedachten niet zelden gevuld met natuurlijke zaken. Het is niemand die het ziet. Doch Hij Die van verre onze gedachten verstaat, ziet het wel.

Dat die Samaritaanse vrouw het niet begreep, vindt zijn oorzaak in de onkunde. Je moet weten, dat toen God de mens schiep, Hij hem geschapen heeft naar Zijn beeld en gelijkenis. En dat beeld bestaat in kennis, gerechtigheid en heiligheid. Doch door de val is de mens dat beeld verloren. Hij is daardoor alle ware geestelijke kennis van God kwijt geraakt. Onkunde is er voor in de plaats gekomen. Onkunde wordt door de vrouw gedemonstreerd. Jezus weet dat. Hij heeft hier met een "gevalen schepsel" te doen. Een Hem vijandig mens. En ondanks dat Hij dit wist, gaat Hij toch met haar door. Want het is een "gekende" van eeuwigheid. Het is iemand die Zijn Bruid moet worden. Hij heeft ze lief, met een eeuwige liefde. Ook al is zij nog zo kwarrig.

Verstaan wij dat ook? Want als dit verstaan mag worden, dan komen we in verwondering terecht. Ik hoorde eens iemand zeggen: toen God mij trok, trok ik terug. Ik wilde niet. Doch de Heere wilde. Hij is mij te sterk geworden, en Hij heeft mij overmocht. Dat is "overweldigd". Het hart, dat van nature niet wil, wordt dan gewillig gemaakt. Want de Heere heeft een zeer gewillig volk, op de dag van Zijn heikracht. Alle op- en tegenstand wordt dan gebroken.

Doch zover is deze vrouw nog niet. De Heere heeft geduld. Dat is ook een

Voor de Jeugd (10)

De Samaritaanse vrouw

"De vrouw zeide tot Hem: Heere, Gij hebt niet om mede te putten, en de put is diep; vanwaar hebt Gij dan het levend water?"

Zijt Gij meerder dan onze vader Jacob, die ons de put gegeven heeft? En hij heeft zelf daaruit gedronken, en zijn kinderen en zijn vee"

Joh. 4:11, 12

Beste jongelui,

We zijn bezig met het overdenken van de geschiedenis van de Samaritaanse vrouw. Zij heeft geen contact met Jezus gezocht. Jezus heeft dat wel met haar gedaan. Het gaat nooit van de mens uit. Ook niet van ons. Het gaat altijd van Jezus uit. Dit geeft echter niemand de vrijheid om daar dan op te gaan zitten wachten. Want als we dat doen, en dat heeft de duivel heel graag, dan verzaken we onze roeping, namelijk om de Heere te zoeken terwijl Hij te vinden is en om Hem aan te roepen terwijl Hij nabij is. Het contact dat Jezus heeft gezocht, dreigt eigenlijk op een mislukking uit te lopen. Hij sprak met haar over "levend water". Hij bedoelde daarmee de Heilige Geest en Zijn werkin-

gen. Want die twee zijn wel te onderscheiden, maar niet te scheiden. De Heilige Geest is de Geest die van de Vader en de Zoon uitgaat, en die in al de waarheid leidt. De Heere Jezus is Zelf de Levensbron. We hebben daar al op gewezen. En de Heilige Geest, die alles werkt, doet een zondaar, door het geloof putten uit die Bron. Doch dat zijn zaken, die voor deze vrouw nog volkomen "frans" waren. Dat zijn dingen die door haar niet werden begrepen. Dat blijkt ook uit het antwoord, dat die vrouw aan Jezus heeft gegeven. Want zij zeide tot Hem: Heere, Gij hebt niet om mede te putten, en de put is diep; vanwaar hebt Gij dan het levende water?

Jezus sprak over geestelijke zaken, doch die vrouw was een natuurlijk mens. Daarvan geldt wat er geschreven staat in 1 Cor. 2:14: "Maar de natuurlijke mens begrijpt niet de dingen, die des Geestes Gods zijn; want ze zijn hem een dwaasheid, en hij kan ze niet verstaan, omdat zij geestelijk onderscheiden worden".

Zo was het met die Samaritaanse vrouw, doch zo was het ook met de Joden, aan wie God Zijn woorden had

wonder. De vrouw, die alleen maar aan natuurlijk water dacht, zeide: Heere, Gij hebt niet om mede te putten, en de put is diep;.... Het was voor haar een onmogelijkheid, dat Jezus haar van levend water zou kunnen voorzien. Dat hetgeen bij mensen onmogelijk is, mogelijk is bij Hem, daar had zij ook geen begrip van. Wie heeft dat eigenlijk wel? We moeten maar niet uit de hoogte op deze vrouw neerzien. Ik probeer maar in haar huid te kruipen. Dan komen we allemaal op één lijn te staan. Wie houdt er rekening mee, dat bij de Heere alle dingen mogelijk zijn? Dat doet de wereld al zo niet. Doch degenen die in de kerk zitten, weten het wel, doch als de nood aan de man komt, dan wordt het geloof gemist. Want op het geloof zit alles vast. De put was diep! De vrouw zag het niet zitten. Als het over een diepe put gaat, dan verbreden zich mijn gedachten. Want een mens kan diep in de put zitten. Ik ken ze wel. Ook jonge mensen. Mensen die werkelijk ernst met het leven maken. Zij hebben wel eens moed. Dan is er een zeker vertrouwen op de Heere, dat hij het maken zal. Bij Hem is alles mogelijk. Doch dan komt men weer midden in het leven te staan. Dan kijkt men in de afgrond van zijn bestaan: Een diepe put! Wie kan redding geven? Wie kan levend water geven? Wie kan er leven aan de ziel geven? Ik hoop dat jullie begrijpen wat ik bedoel. Er is er EEN Die het kan. Doch die moet zich dan wel nader openbaren. En dat wil Hij. Dat doet Hij ook, op Zijn tijd en op Zijn wijze. We hopen dat in het vervolg te zien. We moeten nu weer gaan eindigen. Zorgen jullie in het nieuwe jaar voor veel nieuwe abonnees? De ADMINISTRATEUR noemt u gaarne.

Ik verneem het gaarne.

Hartelijke groeten van jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

New Age en het kind

Van het christelijk onderwijsblad BEZINNING verscheen een themanummer dat geheel gewijd is aan het actuele thema: New Age en het kind. Met voorbeelden wordt aangetoond dat er in de wereld van de kinderboeken, spelletjes, TV-series en tekenfilms sprake is van een sterke toename van occulte verschijnselen en New Age ideeën.

Kinderen krijgen zo voortdurend te maken met magische krachten, hypnose, toverpraktijken, magische energie en spiritistische instructies. Elementen uit het hindoeïsme en boeddhisme komen regelmatig voor. Zo wordt het denken van de kinderen volgestouwd met New Age denkbeelden.

Aanhangers van deze ideeën streven er systematisch naar hun ideeën ingang te laten vinden in het onderwijs. Er wordt op gewezen dat ook in leesmethoden occulte elementen en New Age ideeën voorkomen.

Boeken die kunnen helpen om de geesten te onderscheiden op dit terrein worden besproken. In het themanummer wordt afstand genomen van het plakken van het New Age etiket op alle denkbeelden die als onbijbels beschouwd worden, omdat daarmee de kracht van de noodzakelijke waarschuwingen wordt verzwakt. In het themanummer wordt duidelijk gemaakt dat waakzaamheid en geestelijke toerusting nodig zijn in de geestelijke strijd die ontbrand is rondom het kind.

Het themanummer kan besteld worden door f 3,- over te maken op girorekening 2.974.537 t.n.v. Adm. BEZINNING te Amersfoort met vermelding: New Age en het kind.

Het Centrum Voorlichting Christelijk Onderwijs, uitgeefster van BEZINNING, is gaarne bereid op een gemeente-avond een lezing te verzorgen over onderwerpen als New Age, occultisme, de bijbelkritiek, geloofsopvoeding en kerkverlating, de nieuwe theologie, islam en christelijk geloof. Inlichtingen: tel. 03420-14479.

Themadag

Zo de Heere wil en wij leven organiseren de gezamenlijke jeugdverenigingen van de Christelijke Gereformeerde kerk te Urk (Eben-Haëzer en Maranatha) op zaterdag 13 februari 1993 de vijfde themadag. Deze themadag wordt gehouden in de Christelijke Gereformeerde kerk "de Schuilplaats".

Het thema van deze dag is: "Het wonder van Gods genade?"

Dit thema is onderverdeeld in drie deelthema's, nl.:

- Waarin uit zich Gods genade?
n.a.v. Efeze 2:1-10
- Hoe krijg ik deel aan die genade?

n.a.v. Johannes 3:1-21

- Leef jij uit die genade?

n.a.v. Johannes 15:1-17

De deelthema's zullen respectievelijk behandeld worden door ds. M.C. Tanis (Sliedrecht), ds. J. Veenendaal (Katwijk) en ds. G. Bouw (Urk, Eben-Haëzer). De openingen zullen verzorgd worden door ds. A. den Boer (Urk). 's Middags zal er een forum gehouden worden.

De morgensamenkomst begint om half elf. De middagsamenkomst begint om twee uur en zal rond vier uur worden beëindigd. U wordt van harte uitgenodigd aanwezig te zijn.

Namens de themadagcommissie,

A. van Dijk-Nentjes

Domineesweg 26c

8309 PL Tollebeek

P.S. Vanwege hinderlijke ervaringen in voorgaande jaren, is het niet toegestaan om tijdens de samenkomsten te fotograferen.

Regionaal verpleeghuis in Ridderkerk

Vijf kerkverbanden slaan handen ineen

Vijf kerkverbanden in de gereformeerde gezindte werken in Ridderkerk samen aan de bouw van een verpleeghuis voor langdurig zieken en bejaarden.

Verpleeghuis Salem, dat wordt gerealiseerd in de Ridderkerkse wijk Drievliet, gaat bij volledige bezetting 150 bedden tellen.

Deze week presenteerde Salem haar eerste bouwkrant. Hierin doen bestuur en directie verantwoording over de bouw aan alle kerkeraden van de gereformeerde gezindte in de regio Zuid-Holland. Ook is de bouwkrant toegezonden aan collega-instellingen in deze regio.

Volgens directeur M.W. Wijzenbroek speelt Salem alert in op de problematiek van de dubbele vergrijzing. Ouderenzorg is naar zijn mening dé zorg van de toekomst. Ook vindt hij dat in deze zorg het nodige moet worden verbeterd. "Te veel", zo zegt hij, "ademen verpleeghuizen nog een ziekenhuissfeer".

Als het aan Wijzenbroek ligt, wordt Salem een huis waarin patiënt-bewoners en hun familieleden een woonfunctie ontdekken. Naar zijn zeggen

doet het architectenteam er alles aan om dat te realiseren. Ook zijn voor dit doel speciale begeleidingscommissies in het leven geroepen.

De algemeen-directeur, die eerder dit jaar aantrad, is dagelijks bij de coördinatie van de bouw betrokken. Media 1994 moet Salem zijn gerealiseerd. De inschrijvingsprocedures voor bewoners alsook de sollicitatieprocedures voor het personeel starten najaar 1993.

Stichting Reformatorische Bezinningsavonden

Onlangs is de S.R.B. (Stichting Reformatorische Bezinningsavonden) ook gestart met het beleggen van bezinningsbijeenkomsten in de Voetius scholengemeenschap te Goes. Hiermee wil de S.R.B. voor alle Zeeuwse jongeren vanaf ongeveer twintigjarige leeftijd een zinvolle zaterdagavondbesteding bieden.

De inleiders zijn van Reformatorische huize en bevindelijke signatuur.

Het is goed om te horen, dat voor alle levensvragen alleen Gods Woord het enige betrouwbare kompas is. De noodzaak van wedergeboorte en bekering worden benadrukt. Moge het ook voor deze S.R.B.-bezinningsavonden gelden: "Waar twee of drie vergaderd zijn in Mijn Naam, daar ben ik in het midden van hen" (Matt. 18:20).

De volgende sprekers hopen te referen:

16 januari ds. W.J. op 't Hof:
Christelijke levensstijl

30 januari ds. G.J. van Aalst:

Laat de Heere Zich verbidden?

Voor nadere aankondiging van deze avonden verwijzen wij u naar het R.D. onder de rubriek diversen.

EH-Studiedag

"De wereld van de levende fossielen"

Op 12 februari a.s. organiseert de Evangelische Hogeschool te Amersfoort een studiedag over "De wereld van de levende fossielen". Dr. J. Scheven is hiervoor als spreker uitgenodigd. Joachim Scheven is beheerder

van het museum "Lebendige Vorwelt" in Hohenlimburg (Duitsland) en is een eminent kenner van dit onderwerp. In zijn unieke museum "woont" nl. een uitgebreide verzamelingen "levende fossielen" (kikkers, vissen, kreeften en wandelende takken) die door hem en zijn vrouw verzorgd worden. Ook worden fossielen van de aanwezige planten en dieren tentoongesteld. Schreven zal twee voordrachten (in het Engels of Duits) met diaprojecties houden over het thema. Zijn voordrachten zijn getiteld:

1. "Levende fossielen" - Mythe en werkelijkheid. Het concept van de evolutie, gebaseerd op de fossiele overlevering, gedijt wanneer geologische tijdperken aangenomen worden. Neem de jaren weg - en de schepping verschijnt!

2. De overvloed van "missing links" - "Moderne" soorten in het verleden herontdekt. Alle levende zaken komen bij hun eerste verschijning in fossiele vorm als volledig gevormde organismen voor.

Het onderwerp "levende fossielen" is recent vanuit de wereld van de evolutionisten opnieuw belicht door het uitkomen van een boek van P.D. Ward, *On Methuselah's Trail. Living Fossils and the Great Extinctions*. In dit boek wordt Darwins theorie over levende fossielen verdedigd. De verschijning van dit boek is voor de EH aanleiding geweest dr. Scheven te vragen te spreken over levende fossielen en daarbij de Bijbel te laten spreken als tegenwicht tegen de - niet bewezen - theorie van Darwin.

Aanvang: 15.00 uur. Verwacht slot ca. 21.00 uur. Toegangsprijs f 10,- (studenten half geld). Gaarne telefonisch aanmelden (033-621731). Voor koffie, thee en soep wordt gezorgd. Men dient zijn eigen lunchpakket mee te nemen.

GLIAGG 'De Poort' verhuist

D.V. 1 februari verhuist de hoofdvestiging van GLIAGG 'De Poort' te Schiedam naar Dordrecht.

De nieuwe adresgegevens zijn:

Bezoek: Spuiboulevard 368

Post: Postbus 490,

3300 AL Dordrecht

Telefoon: 078-315040

Telefax: 078-317619

Hier kan men terecht voor hulpvragen uit de regio's Dordrecht en Goes. Tevens is dit het adres van bestuur en directie van de instelling.

Boekbesprekingen

Drs. M.A. Buitink-Heijblom, *FEMINISME*, een bijbels-kritische benadering, 136 blz., f 26,50, Uitgeverij Kok Voorhoeven, Kampen.

In dit boek komt aan de orde wat feministische theologie is, de plaats van de vrouw bij verschillende volkeren en de visie op de vrouw in de kerkgeschiedenis. Vervolgens komen themata aan de orde waarin feministen verschillen van de traditionele visie.

Als de liturgie aan de orde komt streven feministen ernaar "mannelijke" Psalmen te vervangen door vrouwvriendelijker liederen. De schrijfster wijst in haar evaluatie patriarchalisme en feminisme af en pleit voor een derde weg: gehoorzaamheid aan God. Voor een eerste kennismaking met de geschetste problematiek is het boek geschikt. Onzes inziens zou het niet onverdienstelijk zijn als diverse onderwerpen meer zouden worden uitgediept, bijv. de visie op de vrouw in de kerkgeschiedenis.

On. Werner, *VECHTEN MET JE TRANEN*, Rouwverwerking, verdriet en troost, 96 blz., f 17,50, Uitgeverij De Vuurbaak, Barneveld.

De schrijver weer uit eigen ervaring wat verdriet is en geeft waardevolle aanwijzingen en stelt wezenlijke vragen als het gaat over verdriet en rouw en het meeleven met en het bezoeken van rouwdragenden. Het is een praktisch geschrift. Zo lezen we bijv. op blz. 33 "Eenzaam, maar niet alleen. Hoe dikwijls wordt dit tegen een verdrietige gezegd als excuus om deze niet te bezoeken?"

Dr. W.H. Velema, *EEN LEVENDE GEMEENTE*, Met het oog op gemeentebouw, 144 blz., f 19,90, Uitgeverij Kok Voorhoeve.

Dit geschrift is een bijdrage aan het denken over gemeente-opbouw. Het is een praktisch boek waarin het ideaal van de gemeente wordt getekend. Het

is geschreven vanuit het verlangen dat ieder lid van de gemeente zijn taak vervult. Rake opmerkingen worden gemaakt. Zo trof het ons wat staat op blz. 90 dat ieder gemeentelid minstens eenmaal per week met iemand die Jezus niet kent over Hem moet spreken. Is helaas de werkelijkheid niet heel anders?

W.H. Velema, "Geloof en gevoel", 94 blz., f 17,95. Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden 1992.

In dit boekje geeft de auteur wat het gevoel betreft een heldere analyse van onze tijd. In onze dagen wordt aan het gevoel autonomie toegekend. Dat wil zeggen dat het gevoel zichzelf tot norm is. Je mag dan geen kritiek hebben op het gevoel van anderen. Een mens zou zichzelf moeten kunnen zijn. Terecht stelt de auteur dat je daarmee in feite alle kritiek op een ander uitsluit. Op pag. 22 stelt de auteur dat een mens in alles verantwoording aan God schuldig is. Dus ook het gevoelsleven moet genormeerd worden naar Gods wil en woord. Op pag. 86 wordt gesteld dat het gevoel onder tucht van het geloof dient te staan. Hoe moet er dan met onjuiste gevoelens van anderen worden omgegaan? Op pag. 79 lezen we dat het geloofsgehalte en de Woord-betrokkenheid gepeild dienen te worden. Op pag. 40 lezen wij: "Het komt hierop neer dat een karikatuur van het evangelie (in prediking en pastoraat) een bedreiging voor een gezonde ontwikkeling van het geloofsleven is. Omgekeerd verzet het gevoel, dat in dienst van de zonde uit is op zelfhandhaving, zich tegen het geloof. Als werk van het vlees staat dat gevoel tegen de Geest. De Geest wil het gevoel zuiveren en in dienst van God stellen".

De auteur schrijft ook over depressie en depressiviteit. Het onderscheid tussen zondige eigenliefde en gezonde zelfaanvaarding komt aan de orde. Van de plaats van het gevoel in de preek lezen we op pag. 85 dat het gevoel in de preek geen dominerende, maar een dienende taak heeft. Er zou nog heel wat meer te citeren zijn uit dit goede, inhoudsvolle boekje dat in kort bestek (soms te kort?) een hedendaagse problematiek behandelt in het licht van Gods Woord.

Dr. W.H. Velema, LICHTENDE

Ds. C. den Boer, 1 Korinthe I-VI, deel 1, 213 blz. f. 29,90. Uitgeverij Kok Voorhoeve-Kampen.

Ds C. den Boer is studieleider van de Theologische Hogeschool vanwege de Gereformeerde Bond in de Nederlands Hervormde Kerk. Al eerder verschenen van zijn hand boeken over de brieven van de apostel Paulus. Nu verscheen het eerste deel over de eerste brief van de apostel Paulus aan de gemeente van Korinthe. Het boek is voorzien van kanttekeningen, voetnoten en tekstverwijzingen. Na ieder hoofdstuk zijn ook gespreksvragen opgenomen. Het boek is zeker geschikt voor persoonlijke bijbelstudie en voor gebruik op verenigingen.

In de serie vertellingen bij de Bijbel verschenen twee nieuwe deeltjes van de hand van ds. C.J. Meeuse. Het eerste draagt de titel "Van achter de schapen" en handelt over het leven van David voordat hij koning werd. Het bevat 47 pag. en kost f. 10,50. Het tweede is getiteld "Opgestaan uit de dood" en gaat over de opstanding van de Heere Jezus. Dit boekje bevat 42 pag. en kost eveneens f. 10,50. De illustraties zijn van Arie van der Spek. De boekjes zijn verschenen bij uitgeverij Den Hertog B.V. Houten. De boodschap van de Bijbel wordt op eenvoudige wijze doorgegeven. Deze boekjes zijn zeker geschikt om de kinderen heen te wijzen naar de Bijbel en zo de Bijbel leren te verstaan.

Drs. P. Eikelboom, ds. A. Elshout, drs. R. van Kooten, T. Vogelaar, SAMEN HET HUWELIJK IN, 140 blz., f.24,95, Uitgeverij J.J. Groen en Zoon, Leiden 1992.

Dit boekje is uitgekomen in de serie Praktisch & Pastoraal. Deze serie wil op begrijpelijke wijze praktische voorlichting geven over levensvragen en problemen. In elk deeltje van de serie wordt feitelijke informatie gegeven, pastorale bezinning geboden en praktische adviezen verstrekt. De serie richt zich op een breed publiek binnen de gereformeerde gezindte, waaronder ambtsdragers, huisartsen, docenten, werkers en vrijwilligers in de gezondheidszorg en de verzorgende beroepen, evenals die in een van deze richtingen een opleiding volgen. De redactie wordt gevormd door G. van den Berg, Directeur NPV; drs.

A.A. Teeuw, verpleeghuisarts; dr. J. van der Wal, directeur GLIAGG "De Poort". Meerdere delen in de serie zijn al verschenen, andere delen zijn in voorbereiding.

In het "Woord vooraf" komt aan de orde de noodzaak van een goede voorbereiding op en groei in het huwelijk. Het eerste hoofdstuk is van wijlen ds. A. Elshout en geeft een bijbelse onderbouwing van het huwelijk als inzet van de Heere.

In het tweede hoofdstuk stelt drs. R. van Kooten dat de gezamenlijke godsdienstoefening tot het hart van het christelijke huwelijk behoort.

In het derde hoofdstuk behandelt drs. R. van Kooten de vraag wat de plaats van het gezin in de gemeente zou kunnen en moeten zijn.

In het vierde hoofdstuk behandelt maatschappelijk werker T. Vogelaar het belang van relaties voor het gezin.

In het vijfde hoofdstuk behandelt drs. P. Eikelboom gezinsvorming en seksualiteit.

In het zesde hoofdstuk behandelt T. Vogelaar allerlei praktische zaken die het dagelijkse reilen en zeilen in een gezin betreffen.

In het zevende en laatste hoofdstuk geeft ds. A. Elshout een bezinnend gedeelte voor hen die reeds (enige tijd) gehuwd zijn.

Aan het slot van deze korte weergave van de inhoud van het boek willen we een enkele opmerking maken. Hoewel het een goede zaak is dat de seksualiteit uit de sfeer van de heimelijkheid is weggehaald, is de auteur van hoofdstuk 5 onzes inzien toch niet geheel ontkomen aan een te gedetailleerd ingaan om de seksuele omgang als zodanig. Ook wat hij schrijft over het voorkomen van een zwangerschap zal niet door ieder op elk punt met volle instemming worden gelezen.

Concluderend mogen we schrijven dat er in dit boek veel stof tot bezinning wordt gegeven en dat er naast datgene waar we niet geheel achter kunnen staan, toch veel goeds in dit boek is te vinden.

AvH.

Rik Valkenburg: TEN DAGE MIJNER BENAUWDHEID. Uitgave De Banier-Utrecht, 76 pag. f. 17,50.

Rik Valkenburg voerde een gesprek met Mevr. Riet Jansen-van Essen uit Woerden. In dat gesprek vertelde zij hem van haar ervaringen als psychiatrisch patiënte: haar ziekte, haar gene-

zing en haar werk als hulpverlener nadien. Die ervaringen worden nu gepubliceerd. Er staan wel goede opmerkingen in dit boekje. Beharigenswaard is bijvoorbeeld wat gezegd wordt over het onbegrip van familieleden en kennissen ten aanzien van psychiatrische problemen, waardoor het lijden van de patient soms verergerd wordt. Maar de enkele goede opmerking die gemaakt wordt is onvoldoende om dit boekje aan te bevelen. Eerlijk gezegd vind ik het een oppervlakkig boekje. Ik bedoel dit zowel in godsdienstig als in medisch opzicht. Godsdienstig vind ik het oppervlakkig omdat de Heere er nauwelijks echt in voorkomt. En medisch vind ik het oppervlakkig omdat in het geheel niet duidelijk wordt waaraan de patient nu eigenlijk leed. En wat de genezing betreft - door gesprekken met buurvrouwen? Hier plaats ik een vraagteken. En dat de patiënt daarna - zonder enige verdere opleiding en toerusting - als een soort therapeute aan het werk is gegaan - ik vind het maar riskant.

Als over depressie en depressiviteit geschreven wordt dient het wel goed en deskundig te gebeuren. Het is een veel te teer en delicaat onderwerp.

Den Butter.

Plaats uw familieberichten in Bewaar het Pand

Te huur:

6-8 persoons caravan op rustige camping te Nunspeet.
Zondag in ere houdend.
Tel. 08340-42880.

Voor AL uw: boeken - bijbels - CD's kantoorartikelen

Uw adres:

wij zijn er voor u
BOEKHUIS het KOMPAS
SCHERPENZEEL
Dorpsstraat 164, 03497-4355

Aanmelding leerlingen

Ref. s.g. "Gomarus" voor mavo en havo
Grote Haarsekade 121, 4205 NA Gorinchem
Telefoon 01830-23899

Aanmelding voor het cursusjaar 1993/1994 is mogelijk voor:

- het brugjaar mavo en havo
- de 4e klas havo (voor leerlingen met een mavo-diploma)

De scholengemeenschap heeft een 2-jarige brugperiode.
Voor ouders van nieuwe brugklasleerlingen is er een Voorlichtingsbijeenkomst op D.V. maandagavond 1 februari om 19.45 uur in het schoolgebouw.
De nieuwe leerlingen zijn ook van harte welkom.

Aanmelding vóór D.V. 15 maart, schriftelijk of telefonisch aan het schooladres of via de directeur van de basisschool.

Voor de Bommelerwaard, het Land van Heusden en Altena, Geldermalsen/Waardenburg, eventueel de Langstraat is er schoolbusvervoer. Tel. 104281-1253.

D.V. 16 juni komen de toegelaten leerlingen een middag op school.

Inlichting worden gaarne verstrekt door de schoolleiding G.M. den Haan, dir., Brunellaan 8, 4143 ED Leerdam, tel. 03451-18684 en de adjunct directeurs J. Visser, Groot Veldsweer 31, 3371 CA H'Veld-Giessendam, tel. 01846-14437 en M. v. Genderen, Genestetstraat 112, 3362 TH Slidrecht, tel. 01840-15752.

Vakantie op Texel

Gezelligheid, rust, activiteit, ontspanning...
U vindt het allemaal op Texel.
Bel ons en reserveer een bungalow of stacaravan voor uw vakantie in eigen sfeer!

vakantieoord
De Verrassing
Oosterend, 02220-18391

STEUN DE GBS

GBS is de afkorting van Gereformeerde Bijbelstichting.
Wat het doel van deze stichting is? het behoud en bevorderen van het gebruik van de Bijbel in de aan ons volk toe-betrouwde Statenvertaling.
waarschuwen tegen de Schriftkritiek en de stroom van moderne bijbelvertalingen.
het verspreiden van betrouwbare vertalingen over de gehele wereld in samenwerking met de Trinitarian Bible Society TBS in Engeland.
U kunt ons werk steunen door een gift over te maken op:
gironr. 1.355.824, penningm. GBS, Leerdam.
U kunt zich ook aanmelden als donateur. U ontvangt dan vier keer per jaar ons blad Standvastig, waardoor u regelmatig wordt geïnformeerd over alles wat met het vertalen van de Bijbel te maken heeft.
Opgave van volledige naam met adres en postcode in enveloppe (zonder postzegel) sturen aan:

GEREFORMEERDE BIJBELSTICHTING
ANTWOORDNUMMER 2809, 4140 WB LEERDAM

Te koop:

Banden (sn. 4.75) met daarop 8 (of meer) kerkdiensten à f 18,- per band.
Cassettes: C120: f 7,50; C90: f 6,-, met kerkdiensten.
Keus uit nagenoeg alle pred. der Ger. Gem., Oud Ger. Gem., Vrije Oud Ger. Gem. Ook: Chr. Ger., Herv. (Ger.). O.a. ds. Van Aalst, Van Dieren, De Leeuw, Muilwijk, Chr. v.d. Poel, Roos e.a.
Ook tijdredes.

Inl. tel. 01134-2455

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer (B.K.G.M.)

Reeds velen maakten gebruik van de bemiddeling voor Kraam- en/of Gezinszorg.

Heeft u Kraam- of Gezinszorg nodig en u bezit geen TV, bel dan gerust.

Bemiddeling Kraam- en Gezinszorg Meijer

Telefoon 02943 - 1145, mevr. J. Meijer.